

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

με θέμα

«Κοινωνικές πολιτικές και κοινωνική συνοχή στην Ελλάδα εν μέσω της κρίσης»

Παρασκευή, 13 Μαΐου 2011

**Χαιρετισμός από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος
κ. Γεώργιο Προβόπουλο**

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί προσκεκλημένοι,

Θα ήθελα πρώτα από όλα να σας καλωσορίσω στη σημερινή εκδήλωση με θέμα *“κοινωνικές πολιτικές και κοινωνική συνοχή στην Ελλάδα εν μέσω της κρίσης”* και να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας. Η παρουσία σας εδώ σήμερα καταδεικνύει με τον πιο σαφή τρόπο το μεγάλο ενδιαφέρον που έχουν τα ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής, ιδιαίτερα στη σημερινή, εξαιρετικά δύσκολη για την οικονομία και τη χώρα μας, περίοδο.

Τα προβλήματα της φτώχειας, της ανισότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού βρίσκονται στο επίκεντρο του δημόσιου, κοινωνικού και πολιτικού, διαλόγου. Ωστόσο, πολύ συχνά, τα επιχειρήματα και οι προτάσεις που παρατίθενται σ’ αυτό το διάλογο δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένα και μάλιστα ορισμένες φορές είναι αντίθετα από τα συμπεράσματα των επιστημονικών μελετών. Πιστεύω ότι τα συμπεράσματα των επιστημονικών ερευνών θα πρέπει με κάθε τρόπο να αξιοποιούνται και να προβάλλονται προκειμένου να διευκολύνεται, κατά το δυνατόν, ο πολιτικός και κοινωνικός διάλογος και να ελέγχεται το βάσιμο των ισχυρισμών που διατυπώνονται. Σε αυτή την προσπάθεια είμαι βέβαιος ότι θα συμβάλει και η σημερινή μας εκδήλωση.

Η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως γνωρίζετε, είναι ο θεματοφύλακας της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύουμε συστηματικά τις πηγές κινδύνου που ενδέχεται να επηρεάσουν τη σταθερότητα αυτή. Μία από τις σημαντικές πηγές κινδύνου, ιδιαίτερα σήμερα, είναι το ενδεχόμενο διάρρηξης της κοινωνικής συνοχής. Είμαστε συνεπώς υποχρεωμένοι να αξιολογούμε συνεχώς τις επιπτώσεις από ένα τέτοιο ενδεχόμενο και να διατυπώνουμε σχετικές προτάσεις πολιτικής.

Παρά τη σημασία που έχει στις μέρες μας η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής για την οικονομική σταθερότητα και την ανάπτυξη, φαίνεται να υπάρχει έλλειμμα συστηματικής παρακολούθησης και ανάλυσης των δεδομένων που συνδέονται με τα ζητήματα αυτά. Στην κατεύθυνση της μείωσης του ελλείμματος αυτού, έχουμε αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στην Τράπεζα της Ελλάδος τα τελευταία χρόνια. Αυτό αποτυπώνεται σε διάφορα δημοσιεύματα της Τράπεζας της Ελλάδος αλλά και στις τακτικές Εκθέσεις μας, όπου πλέον εξετάζονται και αναλύονται επιμέρους ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής. Ενδεικτικά αναφέρω αναλύσεις μας για τις πρόσφατες εξελίξεις της ανισότητας και της φτώχειας στην Ελλάδα και τις χώρες της ΕΕ, την

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

αναποτελεσματικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων, τις διαστάσεις της παιδικής φτώχειας, κ.ά.

Επιπλέον, με στόχο να καλύψουμε καλύτερα το έλλειμμα τεκμηρίωσης και ανάλυσης που προανέφερα, σε συνεργασία με καταξιωμένους ερευνητές από τον πανεπιστημιακό χώρο συστήσαμε μία επιστημονική Ομάδα Μελέτης των ζητημάτων της Κοινωνικής Πολιτικής και της Αγοράς Εργασίας. Οι εργασίες της θα μας επιτρέψουν να έχουμε μια πιο εμπειριστατωμένη εικόνα των εξελίξεων στο πεδίο αυτό. Πρωτοβουλία της Ομάδας αυτής είναι και η σημερινή μας εκδήλωση.

Κυρίες και κύριοι,

Η τρέχουσα δημοσιονομική κρίση και ύφεση έχουν κάνει πιο επιτακτική την ανάγκη για συστηματική καταγραφή και ανάλυση των κοινωνικών παραμέτρων, καθώς φαίνεται πλέον ότι διαμορφώνονται νέα δεδομένα και νέες προκλήσεις. Για παράδειγμα, η συνεχιζόμενη σημαντική αύξηση του αριθμού των ανέργων δεν αποτελεί απλώς μία αρνητική εξέλιξη του συγκεκριμένου μεγέθους. Τα πρώτα αποτελέσματα των μελετών μας αναδεικνύουν ορισμένες ακόμα πιο ανησυχητικές παραμέτρους, καθώς φαίνεται ότι η ανεργία έχει πλέον πλήξει τον πιο σκληρό πυρήνα του κοινωνικού ιστού. Το μερίδιο των ανέργων που δηλώνουν «αρχηγοί ή υπεύθυνοι» του νοικοκυριού έχει αυξηθεί κατά 10 και πλέον ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο της τρέχουσας κρίσης. Μια τέτοια εξέλιξη πρέπει ασφαλώς να αξιολογηθεί προσεκτικά με στόχο τη λήψη μέτρων πολιτικής. Ποια είναι όμως τα κατάλληλα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που θα πρέπει να ληφθούν, με δεδομένους τους περιορισμούς από την πλευρά της χρηματοδότησης των κοινωνικών δαπανών;

Στις παρουσιάσεις που θα ακολουθήσουν, οι εκλεκτοί προσκεκλημένοι μας θα έχουν την ευκαιρία να αναλύσουν και να αξιολογήσουν πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα και τις άλλες χώρες της ΕΕ. Θα ήθελα, ιδιαίτερα, να επισημάνω τη συμμετοχή του Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, και αγαπητού δασκάλου μου στα χρόνια των πανεπιστημιακών και διδακτορικών μου σπουδών, Sir Tony Atkinson. Οι μελέτες του Tony έχουν ανοίξει πολλούς νέους δρόμους στη διερεύνηση των προβλημάτων της ανισότητας, της φτώχειας και, γενικότερα, των δημοσίων οικονομικών και των οικονομικών του κράτους πρόνοιας. Όμως, εκτός από τους ομιλητές, όλοι σας μπορείτε να συμβάλετε παραθέτοντας απόψεις, γνώση και εμπειρία, ώστε να εμπλουτισθεί ο προβληματισμός μας και να δοθούν απαντήσεις σε ορισμένα κρίσιμα ερωτήματα που σήμερα τίθενται επιτακτικά.

Κύριοι σύνεδροι, επιτρέψτε μου πριν τελειώσω να θέσω υπόψη σας δυο-τρία ακόμη ερωτήματα για συζήτηση και προβληματισμό.

Όπως είναι γνωστό όλοι σχεδόν οι δείκτες του σχετικού κινδύνου φτώχειας και της ανισότητας παρουσιάζουν εντυπωσιακή σταθερότητα τα τελευταία δεκαπέντε τουλάχιστον χρόνια, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο σύνολο της ΕΕ. Πώς άραγε ερμηνεύεται αυτό, με δεδομένη την έμφαση που είχε δοθεί από τα όργανα της ΕΕ στην εντατικότερη προώθηση διαδικασιών που προάγουν την κοινωνική συνοχή και ενώ ήταν συνεχείς οι επισημάνσεις για την ανάγκη να μειωθεί σημαντικά, έως το 2010, ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό; Γιατί στην περίπτωση της Ελλάδος η αξιολογητή αύξηση των κοινωνικών δαπανών (ως ποσοστού του ΑΕΠ) την τελευταία δεκαπενταετία δεν συνοδεύθηκε από μείωση της

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

οικονομικής ανισότητας και της φτώχειας; Γιατί είναι τόσο περιορισμένη η αποτελεσματικότητα των παροχών του κράτους πρόνοιας στη χώρα μας;

Τέλος, όπως αναφέρεται και στην τελευταία μας ετήσια Έκθεση που δημοσιεύθηκε πριν από λίγες εβδομάδες, παρά τη σταθερότητα των δεικτών φτώχειας για το σύνολο του πληθυσμού, τα τελευταία χρόνια οι διαστάσεις της σχετικής φτώχειας φαίνεται να διαφοροποιούνται σημαντικά για ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες. Ο σχετικός κίνδυνος φτώχειας μετατοπίζεται στην Ελλάδα από την ομάδα των ηλικιωμένων προς την ομάδα των νεότερων ζευγαριών με παιδιά, αλλά και προς τους νέους εργαζομένους. Το ποσοστό των παιδιών, που ζουν κάτω από το όριο της σχετικής φτώχειας, αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία πενταετία (από 19,3% το 2005 σε 23,4% το 2009). Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας ύφεσης, εκτός από τον πληθυσμό των ανέργων που, όπως επεσήμανα πριν, αποκτά ιδιαίτερα αριθμητικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά, φαίνεται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά ο κίνδυνος φτώχειας των χαμηλόμισθων εργαζομένων.

Κυρίες και κύριοι,

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται στο μέσο μιας μεγάλης κρίσης, με σημαντικές επιπτώσεις σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού. Προϋπόθεση για να υπερβούμε στο ορατό μέλλον την κρίση αυτή είναι η εφαρμογή μεγάλων μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και η αλλαγή συμπεριφορών που μας οδήγησαν εδώ. Ο τομέας της κοινωνικής πολιτικής δεν αποτελεί εξαίρεση, καθώς βρίθει από στρεβλώσεις που σωρεύθηκαν επί δεκαετίες με αποτέλεσμα να περιορίζεται δραστικά η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών δαπανών. Κεντρικός στόχος της κοινωνικής πολιτικής σήμερα είναι η δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού συστήματος που θα διαχειρίζεται τους πόρους έτσι ώστε να προωθείται η κοινωνική συνοχή, με στοχευμένες πολιτικές που θα απευθύνονται στις ομάδες εκείνες που πραγματικά έχουν ανάγκη.

Με βάση αυτές τις σκέψεις σας καλώ όλους να συζητήσετε και να αξιολογήσετε τις επιπτώσεις των πρόσφατων εξελίξεων και των μέτρων που έχουν ληφθεί ή ενδέχεται να ληφθούν στο άμεσο μέλλον. Σας καλώ επίσης να διατυπώσετε συγκεκριμένες και τεκμηριωμένες προτάσεις πολιτικής που θα κατατείνουν στη δημιουργία ενός νέου αποδοτικού συστήματος κοινωνικής προστασίας. Εμείς από την πλευρά μας, στο μέτρο του δυνατού, θα προωθήσουμε τις προτάσεις σας προς τους υπευθύνους για την άσκηση της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Είμαι αισιόδοξος για τα αποτελέσματα της σημερινής μας εκδήλωσης και σας ευχαριστώ και πάλι για την παρουσία σας.